

Una visitant observa un llibre d'Antoni Tàpies d'homenatge a Ramon Llull publicat el 1985 ■ JOSEP LOSADA

El Foment de les Arts Decoratives acull una exposició que explica la vitalitat del llibre-objecte i del llibre d'artista a Catalunya en els últims cinquanta anys

Art per llegir i mirar

Montse Frisach
BARCELONA

Llibres per llegir, per mirar, per tocar i per olorar. Una experiència que travessa diversos sentits i diverses disciplines artístiques. Els anomenats llibres d'artista, en els quals hi poden participar artistes visuals, escriptors, dissenyadors o fins i tot músics, són tota una experiència estètica que ha interessat molt els creadors catalans a les últimes dècades. Sens dubte, aquest singular mitjà —que tant enamora bibliòfils com aficionats a l'art— ha tingut una gran vitalitat a Catalunya i això es demostra a l'exposició vi-

sualKultur.cat:art/disseny/llibres, que ahir es va inaugurar a la seu barcelonina del FAD.

La mostra es pot dir que torna a Catalunya, ja que es va gestar per ser presentada al Museum für Angewandte de Frankfurt l'any passat, dins dels actes de la participació catalana a la Fira del Llibre. Comissariada per Vicenç Altaió i Daniel Giralt-Miracle, la mostra, premiada recentment per l'Associació Catalana de Crítics d'Art, és com una mena d'itinerari alternatiu per la creativitat a la Catalunya dels últims 50 anys a través de llibre-objecte i el llibre d'artista. Giralt-Miracle parla de "llibre expan-

dit" i "disseny integral" per referir-se a aquest art, mentre que Altaió defineix el fenomen de "sinestèsic". El que és clar és que la mostra posa de manifest la fructífera col·laboració entre creadors de diverses disciplines. "Dóna una lectura transversal de la cultura catalana", diu Daniel Giralt-Miracle.

Amb un recorregut que enlloc de seguir un ordre numèric segueix les vocals catalanes, la primera part de la mostra està dedicada als "mestres" Dalí, Miró i Tàpies i a l'editor i mecenes Joan Prats. Després vénen perles de la bibliofília artística com *Cop de poma* (1963), impulsat per Miró i

Brossa és el creador més present a la mostra pel seu caràcter aglutinador

Prats, que es va fer per "donar un cop de mà a Brossa, Moisès Villèlia i al músic Mestres Quadreny", una obra que reuneix pintura, escultura i una partitura musical.

Brossa és, de fet, el creador més present en l'exposició, cosa que certifica el seu paper d'aglutinador multidisciplinar. Així, el poeta aporta els seus poemes a llibres de Tàpies, Cuixart, Miró, Frederic Amat, Manel Esclusa o Perejaume. Altres col·laboracions apleguen parelles creatives com Llena i el poeta Tàpies Barba, Cuixart i Joan Oliver, Plensa amb Tàpies Barba, o Richard Hamilton i Dieter Roth.

En altres casos són els artistes visuals en solitari els que creen els llibres com fa, en plena època conceptual, Eugènia Balcells en el llibre *Fin*, construït a partir de cues de pel·lícula amb finals felços que acaben en forma de ciclostil.

Les solucions visuals dels creadors són nombrosíssimes. Hi ha llibres en forma de desplegable, d'altres incorporen la fusta, el vidre o el ferro. O en el *Llibre de la pluja*, en què Frederic Amat gairebé crea una escenografia. ■

* visualKultur.cat. FAD. PLAÇA DELS ÀNGELS 5-6, BARCELONA. FINS AL 14/9

Històries

Missatges xifrats a través de la tipografia

Darrere de les acurades vitrines que acullen els llibres-objecte de l'exposició, s'amaguen algunes suggerents his-

tòries, que posen de manifest la importància que té el llibre-objecte en el context artístic global, però també en les biografies individuals dels creadors. Vicenç Altaió explica en una sucosa anècdota la influència que va exercir en un molt jove Evru (abans

Zush) veure exposat a l'aparador de la galeria René Metras un llibre de Cuixart i Brossa en el qual hi havia un tros de corda enganxat al paper. Evru va voler comprar-lo immediatament, però Metras li va advertir que era un llibre que no es podia permetre. "El pagaré

amb dibuixos meus", li va dir Evru al galerista. I així va néixer un artista.

Durant la dictadura, els llibres d'artista també feien mans i mànigues per evitar la censura. En un llibre dedicat a Bertolt Brecht, de Cuixart i Joan Oliver, les lletres

de les paraules *justícia, pau, veritat i bondat* estan mogudes de caixa, precisament per cridar l'atenció sobre aquests conceptes. El llibre feia de singular programa de mà d'una representació claudista de Brecht a la galeria René Metras.

L'exposició visualKultur.com arriba a Barcelona, després de la seva presentació a Frankfurt de la mà de l'Institut Ramon Llull i del KRTU. Està previst que el Lull pugui portar la mostra al Museu Dalí de Sant Petersburg, a Florida, i a Ciutat de Mèxic.